

3D-printen maakt herziening van regels nodig

Driessen, M.

maandag 10 maart 2014, 00:00

Nieuwe industriële revolutie zal leiden tot nieuwe conflicten over intellectuele eigendomsrechten

Marjolein Driessen

In de medische wereld worden 3D-printers al ingezet voor het vervaardigen van protheses. In de mode- en meubelindustrie worden prototypes veelal geprint in 3D en bij de Hema kunnen consumenten zelf sieraden laten printen. Het logische vervolg is dat er nu sites ontstaan die mensen die in hun woon- of werkomgeving een 3D-print willen laten maken, in contact brengen met (privé)-eigenaren van 3D-printers.

3D-printen levert niets dan voordelen op, zo lijkt het. Maar de kans is groot dat deze nieuwe industriële revolutie conflicten over intellectuele eigendomsrechten (IE) teweeg zal brengen. IE-rechten — auteursrechten, merkrechten, modelrechten en octrooirechten — geven de houder ervan een exclusief recht. Zonder diens toestemming is het in beginsel niet toegestaan beschermde vormgeving te kopiëren en te verspreiden, een merk te hanteren voor bepaalde producten of een beschermde techniek te gebruiken.

Het lijkt nu nog onschuldig, maar 3D-printen brengt (grote) risico's met zich mee. Van een product hoeft maar één 3D-scan (illegaal) op internet te verschijnen en het einde is zoek. Letterlijk iedereen kan dat product (laten) uitprinten. Het blijft in wezen namaak, maar het grote verschil met voorheen geproduceerde namaak is dat het nu niet meer van echt te onderscheiden zal zijn.

Afgezien van de algemene vraag hoe dit soort namaak te voorkomen zal zijn, is zeer relevant voor bedrijven wie ze nu op inbreuk op hun IE-rechten moeten aanspreken. Consumenten zijn in wet- en regelgeving veelal gevrijwaard van het maken van inbreuk op IE-rechten. Zo is het maken van een privékopie of kopie voor eigen gebruik over het algemeen toegestaan. Maar is de huidige regelgeving wel adequaat bij dit soort nieuwe technieken? De Auteurswet is bijvoorbeeld geschreven in een tijd (1912) dat de gewone kopieermachine nog niet eens werd gebruikt door consumenten. Het kopiëren van een boek of een foto is bovendien van een heel andere orde dan het 3D-kopiëren van elk willekeurig voorwerp in willekeurige aantallen en in een kwaliteit die niet van het origineel is te onderscheiden. Is het wenselijk dat consumenten straks hun eigen meubels,

kleding of speelgoed kunnen printen? De betekenis van een privékopie zal niet meer hetzelfde zijn.

Er zijn nog veel meer vragen die rijzen zodra 3D-printen betaalbaar en veel gebruikt zal worden. Kan een site als Thingiverse.com, waarop 3D-scans te vinden zijn, aansprakelijk worden gesteld als iemand anders daar een inbreuk makende 3D-scan op aanbiedt? En kan een wederverkoper van 3D-geprinte reserveonderdelen worden aangesproken als zo'n onderdeel stukgaat?

Er is een parallel te trekken met de digitalisering in de muziek- en filmindustrie en de illegale downloads die op grote schaal plaatsvinden. Dat is enigszins (maar met heel veel moeite) de kop ingedrukt door muziek en films legaal aan te bieden tegen een beperkte vergoeding (zoals via iTunes en Netflix). Dit zou ook bij het 3D-printen een mogelijkheid kunnen zijn: producenten zouden ervoor kunnen kiezen behalve fysieke producten ook 3D-scans aan te bieden die gebruikt kunnen worden om hun producten uit te (laten) printen.

Dat 3D-printen veranderingen teweeg gaat brengen is een feit. Hoe verstrekkend de juridische consequenties zullen zijn, is afwachten maar wordt wellicht binnenkort duidelijker. Bedrijven zullen een manier moeten vinden om het aantrekkelijk te maken voor consumenten om legale 3D-prints aan te schaffen. En de uitzonderingen voor privékopieën die nu voor consumenten gelden binnen het auteursrecht, maar ook het merken-, modellen- en octrooirecht, zijn aan een update toe.

Marjolein Driessen is advocaat en partner bij Legaltree.

Er is een parallel te trekken met de digitalisering in de muziek- en filmindustrie en het illegaal downloaden